

ridissimo fonte ad radices excelsi montis ablutum convaluisse, & mox verticem montis conscendisse: Quod ipsi enarranti captivus Christianæ professionis in illa navi sic interpretatus est, Elephantiasin esse impium illum deorum cultum quo laboravit, fontem esse sacrum regenerationis lavacrum, quo purgatus, montem ascenderet, id est, ad suum honorem & cœlum perveniret.

Norman-
nia Ducis.

Ex hoc Rollone natus est Guilielmus cognomento *Longa Spata*, à longo quem gestavit ense. Guilielmo Richardus ejus nominis primus, cui filius, & ex filio nepos eodem nomine successere: sed Richardo III sine sobole defuncto Robertus frater successit, qui ex amasia Guilielmum illum progenuit, quem *Conquastorem & Bastardum* vulgo vocamus; qui singuli rebus domi bellicque gestis principes illustissimi. Dum Guilielmus iste jam ætate maturus Normanniæ præfesset, Edwardus Sanctus, cognomento CONFESSOR, Rex Angliæ è Saxonica stirpe ultimus, in cœlestem patriam cum summo suorum desiderio emigravit, qui ex Guilielmi cognata Emma, filia Richardi ejus nominis primi ducis Normanniæ natus, in Normannia exul eum successorem sibi fore promiserat. Verum Haroldus Godwini filius, domus Regiæ Major regnum occupavit, quem ut exturbarent hinc Tofto frater, illinc Normanni omnem moverunt lapidem. Verum cum ille Toftonem fratrem & Haraldum Norwegiæ Regem, quem in belli societatem Tofto sibi adjunxerat, iusto prælio, non incruenta victoria prope *Stamfordbrig* in Eboracensi agro peremisset: ecce vix novem interjectis diebus,

Normanni.
1066.

GVILIELMVS (cognomento *Bastardus*) Normanniæ Dux, Edwardi modo defuncti promissis, adoptione, & affinitate fretus, magno conscripto exercitu, in Angliam inter Australes Saxones appulit. In quem signa statim convertit Haroldus, lassato licet milite, rebusque superiori bello omnino accisis. Haud procul ab *Hastings* concurritur, ubi Haroldus in medium prælium se inferens, acriter dimicans cecidit, magno Anglorum numero interfecto, difficile est ad fidem summas exacto numero concipere. GVILIELMVS victor protinus infesto agmine per Wallingfordiam Londinum petit, admissusque Rex inauguratur, utpote cui, ut ipse ait, *Regnum Dei providentia destinatum, & beneficio concessionis Domini, & cognati gloriosi Regis Edwardi concessum, & pauculis interpositis lineis subjungit, benignissimum Regem Edwardum illum in regnum Angliæ adoptivum heredem instituisse.* Quanquam si historia S. Stephani Cadomensis credere libet, extremum spiritum in hæc verba emisit: *Diadema regale quod nullus antecessorum meorum gessit, adeptus sum, quod divina solummodo gratia, non jus contulit hereditarium. Et paulo post, Neminem Anglici regni constituo heredem, sed æterno Conditori, cuius sum, & in cuius manu sunt omnia, illud commendo. Non enim tantum decus hereditario jure possedi, sed divo instinctu, & multa effusione sanguinis humani per juvo regi Haroldo abstuli, & interfectis vel fugatis fautoribus ejus dominantui meo subegi.*

Historia
Monasterii
S. Stephani
Cadomi in
Norman-
nia.

Sed quid ego hanc maximam Britannici imperii conversionem tam paucis percurro: en tibi, si non pigeat legere, quæ ego minus accurate, minufque fortasse cogitate, ad historia tamen

fidem tum scripsi, cum imprudens juvenis tantoque oneri impar, res nostras Latinis literis illustrare cogitarem.

Edwardo Confessore jam sine sobole defuncto, ancipiti cura de novo rege substituendo proceres populique distrabebantur. Edgarus qui dictus *Ætheling*, Edmundi Ferrei Lateris è filio abnepos solus è virili Saxonicorum regum stirpe supererat, cui jure hereditario regnum debebatur. Verum cum ille ætate minori videretur, quam ut reipublice gerenda par esset, & ingenium peregrinis moribus immiscuisset, utique in Pannonia ex Agatha filia Henrici III, Imperatoris natus, qui terrarum situ disjunctior erat, quam ut adolescentem auxilio aut consilio juvaret, Anglis minus erat gratus, quibus nihil antiquius erat quam regem sibi è suo quasi corpore creari: Haroldum igitur Godwini filium belli pacisque artibus & gloria florentem plerique omnes respexerunt. Quanquam enim ille una tantum imagine nobilis erat, & pater prodicione, & rapinis æternam ignominia infamiam subierat; benigno tamen alloquio, comitate, liberalitate, & militari virtute maximam à populo inivit gratiam. Nec enim alter erat in quo plus fuit audacia ad pericula capefenda, aut plus consilii inter ipsa pericula. Virtusque ejus & fortuna in Wallico bello quod jampridem felicissime consecerat ita emicuit, ut plane omnibus imperatoris artibus instructissimus, & ad imperium Anglicum instaurandum natus videretur. Danos etiam qui solummodo huic regioni terrori erant, illi equiores fore sperabatur, quod è Gytha Suenonis Regis Danici sorore natus erat. Si qua alia vis sive externa sive domestica adoriretur, civium benevolentia & nobilium cognatione & affinitate satis munitus videbatur. Sororem Morcari & Edwini fratrum qui longe potentissimi erant in uxorem habuit, & Edricus Syrbaticus vir animo excelso & autoritate summa, arctissimo propinquitatis vinculo erat conjunctus. Percommode etiam accidit, ut eodem tempore Sueno Danus Suecico bello implicaretur, & Guilielmo Normanno male cum Philippo Francorum rege conveniret, Guilielmo enim illi regnum conceptis verbis, si sine prole obiret, promiserat Edwardus Confessor dum in Normannia exularet, & ad illud promissum præstandum se sacramenti religione quasi sponsor obligavit Haroldus (cum captivus in Normannia detineretur) addita etiam hac conditione ut Normanni filiam in matrimonium acciperet. Vnde consulti plurimis videbatur Normanno regnum deferre, tum ut fidem liberando bellum quod imminere prospiciebant, & exitium quod semper perjurii pœna averteretur, tum Normanniam Angliæ adjungendo regnum sub tanto principe firmaretur & reipublica plurimum augetur. Ceterum Haroldus omnes omnium deliberationes incidit, qui nihil sibi cunctandum ratus, eo ipso die quo Edwardus sepulture traditus, imperium præter plurimorum expectationem arripuit, & diadema sine inaugurationis ceremoniis presentibus applaudentibus, Regemque acclamantibus i se sibi imposuit. Quo facto Ecclesiasticam hominum nationem quasi religionis violator plus nimio irritavit. Ille autem non ignarus quam difficile sit principi novo imperium sine pietatis & virtutis opinione tueri, ut offensam illam obliteraret, & sceptrum confirmaret ad rem ecclesiasticam promovendam, & monasteria ornanda nihil non fecit. Edgarum Ætheling, Oxoniæ Comitum reliquosque nobiles omni benevolentia complexus est, populum magna tributorum parte sublevavit: vim magnam pecuniarum in tenues effudit, denique alloquendi comitate, audiendi lenitate, decernendi equalitate charitatem una cum autoritate comparavit sibi singularem. Vbi primum hæc

Norman-
nica victo-
ria.